

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ (4)

Βγένα Βαρθολομαίου
Αρχαιολόγος

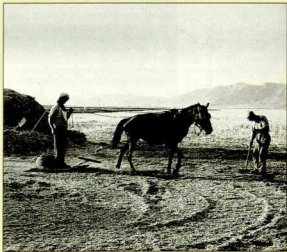
22. Λίχνισμα με δίκρανο. (Βούλα Παπαιωάννου).

23. Δερόνι λέμε σήμερα το σήτρην, την σήτρα με την οποία γίνεται το κοσκίνισμα των σιτηρών και των οσπρίων. (Δ. Τλούπας).

24. 25. Αλώνισμα. (Δ. Τλούπας).

5. Το λίκνον ή ό λικμός ήταν πλεκτό κάνιστρο συνήθως από λυγαριά, με το οποίο λίχνιζαν (ρ. λικμάω=λίχνιζω) το στάρι και τ' άλλα δημητριακά για ν' αποχωριστούν από το άχυρο.

Το στάρι τινάζοταν ψηλά και ο αέρας παρέσυρε το άχυρο, ενώ ο βαρύτερος καρπός έπεφτε, καθαρός, μέσα στο λίκνον ξανά. Το καλό λίκνισμα εξαρτιόταν από την πνοή του ανέμου¹⁸.

Λίχνισμα (λικμητός) γινόταν και με άλλα γεωργικά εργαλεία, όπως το δίκρανο ή τó πύον, είδος φτυαριού, με τα οποία πέταγαν ψηλά τον καρπό από το αλώνι (εικ. 22).

6. Τó σήτρην ήταν σήτρα με μεγάλες τρύπες, με την οποία γινόταν ο τελευταίος καθαρισμός (κοσκίνισμα) του καρπού των σιτηρών αλλά και των οσπρίων (εικ. 23).

7. Αλωνιστικό έλκκητρο (τρίβολον) δεν χρησιμοποιήσαν οι Έλληνες, τουλάχιστον ώς την κλασική εποχή· ίσως η χρήση του άρχισε επί Ρωμαϊοκρατίας¹⁹. Το τρίβολο αποτελούσαν από σανίδα, συνήθως από πευκόξυλο, την οποία με σχοινιά ή με λουριά προσέδεσαν στα ζώα, που την έσυραν πάνω στα αραδιασμένα στάχυα

26. Η μεταφορά των γεωργικών προϊόντων γινόταν και με κάρα, όπως συνέχισε να γίνεται στην Ελλάδα μέχρι πρόσφατα. (Δ. Τλούπας).

Βιβλιογραφία

1. Signe Isager-Jens Erik Skjdsgaard, *Ancient Greek Agriculture*. London, N York (Routledge) 1992.
2. Colin Renfrew, *Archaeology*. London (Thames and Hudson) 1991.
3. Αλ. Λέτσας, *Μυθολογία της Γεωργίας*, τόμ. II, Θεσσαλονίκη 1952, τόμ. III (1957), Θεσσαλονίκη (επανεκδόση).
4. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμ. Α', Αθήνα (Εκδοτική Αθηνών) 1970.
5. *A History of Technology*, Ch. Singer, E. J. Holmyard, A. R. Hall, Tr. I. Williams (eds). Vol. I 'The Mediterranean Civilizations and the Middle Ages (c. 700 BC to AD 1500)'. Oxford (Clarendon Press) 1967.
6. Ιωάν. Δρ. Σταματάκου, *Λεξικόν Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας*, Αθήνα (Αθήναϊον) 1949.
7. Στ. Μαρινάτος - Μ. Χίριμπερ, *Κρήτη και Μικραϊκή Ελλάδα*, Αθήνα (Εκδόσεις Αθηνών) 1949.

στο αλώνι. Για καλύτερο αποτέλεσμα, επάνω στο τριβόλο στεκόταν και ο οδηγός των ζώων, ώστε να βαραίνει περισσότερο η σανίδα. Στην κάτω επιφάνεια της υπήρχαν μικρά δόντια, συνήθως μεταλλικά¹⁹ ή και από πετραδάκια κοφτερά (πιρπτόλιθο). Το εργαλείο αυτό χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα ως τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο (εικ. 24, 25).

Για ποικίλες άλλες γεωργικές-αγροτικές δουλειές χρησιμοποιούσαν και άλλα δευτερεύοντα εργαλεία.

8. Για τη μεταφορά των γεωργικών προϊόντων χρησιμοποιούσαν ποικίλα κάνιστρα (καλάθια), πήλινα ή πλεκτά, γεωργικά κάρα ή απλώς ζώα, μουλάρια ή γαϊδούρια (εικ. 26).

9. Για την αποθήκευση των δημητριακών καρπών συνήθως χρησιμοποιούσαν ειδικούς χώρους, τους **σιρούς**, που ήταν λάκκοι ή κοιλωμάτα για αποθήκευση κυρίως σιτηρών. Ακόμη, χρησιμοποιούσαν μεγάλα αποθηκευτικά αγγεία, με το κοινό όνομα **αγγεα** (Ομήρου *Ιλιάδα* Π 643, και *Οδύσσεια* π 13)²⁰.

Το γενικό γνώρισμα των αρχαίων ελληνικών γεωργικών εργαλείων είναι ότι αυτά ήταν απλά στην κατασκευή, λίγα σε ποικιλία σε σύγκριση με τις μεταγενέστερες εποχές και ότι γνώριζαν μικρή εξέλιξη, όχι μόνο κατά τη διάρκεια της αρχαιότητας αλλά και ως τα νεότερα χρόνια, σ' όλο τον χώρο της ανατολικής Μεσογείου.

Τέλος, σχετικά με τη γεωργική πρακτική για τα δημητριακά, είναι γνωστά πλείστα όσα επίθετα, που αποδίδονταν στη Δήμητρα, προσδίδοντας το καθένα μια επιπλέον ιδιότητα στη θεά, η οποία προστάτευε στο σύνολό της τη γεωργία, τον γεωργό, τα γεννήματα αλλά και τα γεωργικά εργαλεία.

Σημειώσεις

18. S. Isager - J. E. Skjdsgaard, *ό.π.*, σ. 55.

19. *Ο.π.*, σ. 53.

20. Αλξ. Λέτσας, *Μυθολογία της Γεωργίας*, τόμ. III, επανεκδόση, Θεσσαλονίκη 1957, σ. 311.